

PLATÓN: TEXTOS ABAU

Representación da caverna

PLANTÓN: Mito da taberna (adaptación)

- -Imagina, Glaucón, un tabernoso habitáculo alargado rectangularmente abierto al exterior por una cristalera y una puerta al final, y recorrida por una barra de madera con unos taburetes. Y detrás de los taburetes, entre estos y la cristalera unas mesas y sillas, y por el otro lado de la barra un gran espejo con cantidad de licores colocados. Y una luz tenue invade el tabernoso habitáculo, y el humo del tabaco no permite ver con claridad...
- **-¡Qué extraña situación me presentas!, Sócrates**
- -Imagínate del otro lado de la cristalera una acera de adoquines, y al otro lado de la acera una farola, y entre la farola y la cristalera pasan toda suerte de personas en todas las circunstancias posibles...
- **-Me las imagino**
- -Imagínate ahora una suerte de hombres que están sentados en los taburetes como si naciesen allí, soldados por el culo a los taburetes y con la mirada fija a los licores. E imagínate sus manos pegadas a una jarra, de la que llevan bebiendo como si desde que nacieran, y en el espejo de enfrente ven reflejadas pasar aquellas personas por la acera, unas agarradas, otras paseando el perro, otra mandando un mensaje por el móvil,...
- **-Qué extraños hombres me presentas**
- -Iguales a nosotros punto por punto (y con un puntito) los viernes de madrugada. Imagínate que uno de ellos es capaz de despegar su culo del taburete y desprender su mano de la jarra, después de beber ocho cañas y dos Tía María, y se encamina hacia la puerta, dando plantón así a sus amigos, y con dificultad, agarrándose a las sillas que hay a derecha e izquierda, y con mucho tropiezo es capaz de subir sin caerse los dos escalones antes de la puerta, y es capaz de averiguar, con mucho trabajo, que la puerta abre hacia dentro, y tira de ella a la vez que se agarra para no caerse, y sale fuera... ¿no descubriría que de repente aquel calor que sentía dentro no era más que la calefacción y la calentura del licor, pero que fuera hace un frío que te hielas y se le pone roja la punta de la nariz? ¿No descubriría que aquello que veía en el espejo detrás de la barra no era más que imágenes de las personas caminando por la acera? Y a causa de todos estos descubrimientos no le harían chiribitas los ojos y tendría que frotárselos porque tendría la tentación a seguir viendo doble. Y, finalmente, con mucho trabajo, descubriría que se hizo de noche, que dentro veía porque había lámparas pero fuera se hizo de noche, y por último, incluso con mucha dificultad y agarrado a la farola podría levantar su cara y dirigir su vista hacia la luna llena que lo ilumina todo, las farolas, las aceras y las calles, las personas paseando y mismo la taberna... y con el miedo a la reprimenda en casa querría volver a entrar en la taberna y liberar a sus amigos de las ataduras del taburete y la jarra, diciéndoles que fuera ya es de noche, que se abriguen que hace frío, y que no sigan empinando que corren el riesgo de ver doble o ni ver... y no crees que en esta situación tendrían ganas de encerrarlo en la bodega para que dejara de dar la brasa, o en todo caso, atarlo a un taburete y seguir metiéndole alpiste como hacía minutos antes...
- **- Sin duda**
- -Pues así, como esta taberna, es nuestro mundo, querido Glaucón...

TEXTO 2

¹ -Despois diso compara a nosa natureza respecto da súa educación ou da súa falta de educación cunha experiencia como esta. Imaxina homes nunha ² especie de morada subterránea en forma de caverna, cunha longa entrada aberta, en toda a súa extensión, á luz e imaxina que ³ están alí dende nenos coas pernas e o pescozo encadeados de maneira que teñen que permanecer alí e mirar unicamente cara adiante, pois as cadeas impídenlles xirar a cabeza. Máis lonxe a luz dun lume que arde máis arriba, detrás deles e entre o lume e os encadeados un camiño máis alto; e ao longo do camiño imaxina que foi construído un muro, como as cortinas que se levantan entre os monicrequeiros e o público, para amosar por encima delas os bonecos.

- Xa o vexo.

-Pois ben, contempla agora, ao longo dese pequeno muro, uns homes que transportan ⁴ toda clase de obxectos que sobresaen por encima do muro, e figuriñas de homes e doutros animais, feitas de pedra e de madeira e doutros materiais e como é natural, entre estes carrexadores, uns van falando e outros calan.

⁵ -¡Que estraña comparación fas, e que prisioneiros estraños!

-Semellantes a nós. Pois en primeiro lugar, ¿cres que tales homes teñen visto de si mesmos e dos outros outra cousa senón as sombras proxectadas polo lume sobre a parte da caverna que está fronte a eles?

³ -¿Pois como, se durante toda a súa vida foron obrigados a manter as cabezas inmóbiles?

-¿E non sucede o mesmo cos obxectos transportados?

-Sen dúbida.

-E se puideran falar uns cos outros ¿non pensas que crerían que o que ven son as cousas reais?

-Forzosamente.

-¿E se a prisión tivese un eco que viñese da parede de en fronte deles? ¿non cres que, cada vez que un dos que pasan emitise un son, pensarían eles que o que oen provén da sombra que pasa diante deles?

-¡Por Zeus! si.

³ -Daquela, non hai dúbida de que tales homes non poderían pensar outra cousa que non sexa que o verdadeiro son as sombras dos obxectos fabricados.

-Necesariamente.

-Considera agora, que pasaría ⁶ se fosen liberados das súas cadeas e curados da súa ignorancia e, se consonte á súa natureza, lles ocorrese isto: ⁷ que un deles fose ceibado e obrigado de súpeto a levantarse, a volver o pescozo, a camiñar e a mirar cara á luz e que, ao facer isto, sufrise e que a causa do escintileo da luz non fose quen de percibir aquelas cousas das que ata entón vía sombras. ¿Que cres que respondería se alguén lle dixese que ata entón só tiña visto bagatelas e que agora, en cambio, máis próximo ao real e volto de cara a obxectos máis reais, mira máis correctamente? E ademais se se lle mostrasen cada unha das cousas que pasan e se lle obrigase a contestar ás preguntas acerca do que é cada unha, ⁸ ¿non cres que se acharía en apuros e que consideraría que as cousas que vía antes eran máis verdadeiras que as que agora se lle amosan?

-Moito máis.

-E se se lle forzase a mirar á luz mesma, ¿non cres que lle doerían os ollos e que fuxiría virando cara ao que pode contemplar e que crería que estas son máis claras que as que se lle amosan?

-Así é.

⁸ -E se alguén o levase á forza pola esgrevia e empinada subida e non o soltase ata chegar á luz do sol ¿non adoecería e se irritaría por ser arrastrado e, despois de chegar á luz, tería os ollos cegados, sen poder ver sequera un só dos obxectos que agora chamamos verdadeiros.

-Certamente, polo menos de inmediato.

⁸ -Necesitaría afacerse, creo eu, para ser quen de ver as cousas de arriba. E primeiramente vería con máis facilidade as sombras e despois, as imaxes de homes e doutros obxectos reflectidos nas augas, e por último ás cousas mesmas. ⁴ E despois diso, contemplaría máis doadamente pola noite as cousas do ceo e o mesmo ceo, dirixindo a mirada á luz das estrelas e da lúa, e durante o día ao sol e ao que a el lle pertence.

-Como non?

⁹ -E por último, creo eu, sería o sol, non as súas imaxes reflectidas nas augas ou noutro lugar alleo, senón o sol en si mesmo e no seu propio lugar, o que podería ver e contemplar.

-Necesariamente.

-E entón, xa podería deducir, respecto del, que é el quen produce as estacións e os anos e rexe todo o da rexión visible e é a causa de todo o que eles tiñan visto.

-É evidente que despois daquilo chegaría a isto.

-Entón que? E se el recordase a primeira morada e a ciencia de alí e os seus compañeiros de cárcere, non cres que estaría ledo co cambio e que se compadecería deles?

-Xa o creo que si.

³ -E se houbese entre eles honores e gabanzas duns aos outros e unha recompensa para quen discernise con máis agudeza as sombras, e para quen recordase mellor cales adoitaban pasar diante ou detrás á vez, e destes para quen fose capaz de profetizar o porvir, ¿paréceche que estaría desexoso desas cousas e envexaría aos que reciben eses

honores e poderes, ou que lle ocorrería o mesmo que a Homero e preferiría máis que nada “ser labrego ao servizo doutro home sen bens” ou padecer calquera outro destino antes que ter meras opinións e vivir aquela vida.

-Iso é o que creo eu, que aceptaría soportar todo antes que vivir aquela vida.

-E agora repara nisto: ¹⁰ se descendese de novo e sentase no mesmo lugar, ¿non cres que se lle encherían os ollos de tebras, despois de chegar de súpeto do sol?

-Vaia que si.

¹⁰-E se tivese que disputar de novo cos que permaneceran sempre encadeados, opinando sobre aquelas sombras, no momento no que aínda é corto de vista antes de aclimatar os ollos á situación, e ese tempo non sería breve, ¿non daría risa e non se diría del que por subir arriba chegara cos ollos estragados e que por iso non conviña intentar sequera esa subida? ¿E non darían morte a quen intentase desatalos e facelos subir, se puidesen botarlle a man e matalo?

-Sen dúbida.

²-Pois ben, meu querido Glaucón, esa imaxe débemola aplicar totalmente ao dito anteriormente; hai que comparar a rexión que se manifesta por medio da vista coa morada do cárcere e esa luz do lume co poder do sol; ⁸ compara a subida ao mundo de arriba e á contemplación das cousas deste coa ascensión da alma á rexión do intelixible e non errarás respecto do que espero que é o que ti desexas oír. Mais é a divindade a que sabe se isto é realmente verdade. ⁹ O que a min me parece é que no mundo intelixible o último que se percibe, e con dificultade, é a idea do ben, pero, unha vez percibida, hai que colixir que é a causa de todo o recto e fermoso que hai en todas as cousas e que no mundo visible xerou a luz e ao señor desta e que no mundo intelixible xerou a verdade e o coñecemento e que convén, pois, vela para poder proceder con sabedoría tanto na vida privada como pública.

PLATÓN; *República* libro VII

[Antes de nada situémonos: trátase dun símil ou mito, é dicir, dun texto metafórico que debe ser interpretado]

- ¹a filosofía platónica parte da concepción do home e ten unha finalidade educativa.
- ²referencia ó mundo sensible: caverna = mundo sensible
- ³expresión ou referencia á doxa (opinión) ou falso coñecemento baseado nos sentidos e representado polas sombras: cadeas = sentidos e sombras = cousas do mundo sensible. Platón rexeita esta realidade.
- ⁴verdadeira realidade, as ideas
- ⁵este mundo sensible dentro da caverna é o noso mundo.
- ⁶a verdadeira liberación do ser humano ven polo coñecemento. Expresión do intelectualismo socrático segundo o cal virtude= sabedoría
- ⁷Expresión do filósofo, que é liberado do mundo sensible e é conducido pola sabedoría ó mundo intelixible.
- ⁸o ascenso dialéctico cara o Mundo das Ideas; o coñecemento é un ascenso gradual.
- ⁹Referencia á Idea de ben, a causa de todo: sol = Idea de ben.
- ¹⁰Relación do símil da caverna ca teoría política platónica. O rei filósofo que contemplou a Idea de Ben e agora a quere plasmar no mundo, e criticado e mesmo se intenta matalo.

TEXTO 3

SÓCRATES . -(...) ¹El alma, pues, siendo inmortal y habiendo nacido muchas veces, y visto efectivamente todas las cosas, tanto las de aquí como las del Hades, ²no hay nada que no haya aprendido; de modo que no hay de qué asombrarse si es posible que ³recuerde, no sólo la virtud, sino el resto de las cosas que, por cierto, antes también conocía. Estando, pues, la naturaleza toda emparentada consigo misma, y habiendo el alma aprendido todo, nada impide que quien ³recuerde una sola cosa -eso es lo que los hombres llaman aprender—, encuentre él mismo todas las demás si es valeroso e infatigable en la búsqueda. Pues, en efecto, ³el buscar y el aprender no son otra cosa, en suma, que una reminiscencia. ⁴No debemos, en consecuencia, dejarnos persuadir por ese argumento erístico. Nos volvería indolentes, y es propio de los débiles escuchar lo agradable; este otro, por el contrario, nos hace laboriosos e indagadores. Y porque confío en que es verdadero, quiero buscar contigo en qué consiste la virtud.

MENÓN .-Sí Sócrates, pero ⁵¿cómo es que dices eso de que no aprendemos, sino que lo que denominamos aprender es reminiscencia? ⁵¿Podrías enseñarme que es así?

SÓCRATES .-Ya te dije poco antes, Menón, que eres taimado; ahora preguntas si puedo enseñarte yo, que ⁵estoy afirmando que no hay enseñanza, sino reminiscencia, evidentemente para hacerme en seguida caer en contradicción conmigo mismo.

MENÓN .-¡No, por Zeus, Sócrates! No lo dije con esa intención, sino por costumbre. Pero, si de algún modo puedes mostrarme que en efecto es así como dices, muéstramelo.

PLATÓN: Menón

- ¹el Conocimiento científico corresponde al alma
- ²el conocimiento es innato, viene aprendido.
- ³aprender = recordar
- ⁴se posiciona en contra de los argumentos sofísticos basados en la retórica y la persuasión por medio del lenguaje.
- ⁵la gran vocación del platonismo es la educación, es enseñar.